

Skötselplan för naturreservatet Njietjagårsså

Denna skötselplan är en bilaga till länsstyrelsens beslut 2021-10-06 om bildande av naturreservatet Njietjagårsså.

Innehållsförteckning

1. Allmänt	1
2. Prioriterade bevarandevärden	2
3. Mål och åtgärder	2
3.1 Skog	2
3.1.1 Skogliga värdekärnor.....	2
3.1.2 Skogliga utvecklingsmarker/arronderingsmarker	4
3.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag	4
3.3 Kulturmiljövärden	5
3.4 Information och anläggningar	5
3.5 Gränser	7
3.6 Tillfartsvägar.....	7
4. Sammanfattning av skötselåtgärder	8
5. Källhänvisning	8

Bilagor

- A. Översiktskarta
- B. Skötselområde samt skoglig naturvärdesklassning

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Njietjagårsså**. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas. Bevarandemålen för de ingående naturtyperna styr vilken slags naturvårdande skötsel som planeras. I bilaga B visas reservatets skötselområde.

Nästan hela naturreservatet ägs av Naturvårdsverket. I sydöstra delen ingår en privat fastighet (Kuouka 1:7). Större skötselåtgärder som berör annan markägare än Naturvårdsverket ska alltid föregås av samråd med markägaren.

Samråd med berörd sameby bör hållas om skötselåtgärder planeras som kan påverka deras verksamhet.

2. Prioriterade bevarandevärden

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är den urskogsartade skogen som utgör värdefulla kärnområden och spridningskällor för naturskogsarter i skogslandskapet, samt områdets kursudalar med dokumenterat höga naturvärden och en imponerande rikedom av rödlistade arter. Skäl för bildandet är även områdets egenskap som korridor av naturskog från Muddus nationalpark och österut fram till naturreservatet Kaltisbäcken. Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs och förbindelsen med angränsande reservat bryts.

3. Mål och åtgärder

3.1 Skog

Skogarna i reservatet utgörs till övervägande del av naturskogsmiljöer i olika successionsstadier efter brand. I reservatet ingår även vissa områden som är påverkade av modernt skogsbruk. Det är i första hand i dessa bestånd som aktiv naturvårdsskötsel kan komma att bli aktuellt.

Länsstyrelsens inställning är att naturvårdsbränning, liksom spontant uppkommen brand i skogsmark generellt sett är mycket värdefullt ur naturvårdssynpunkt. Områdets skogar har präglats av återkommande bränder. Trots att skogarna bitvis är gamla och urskogsartade och har ett stort inslag av död ved bör spontant uppkomna bränder så långt som möjligt få löpa fritt. Området är så pass stort att en brand i en del av området skulle ge stor naturvårdsnytta. Däremot kan bränder i den sydöstra delen släckas för att undvika skador på kraftledningen som löper längs med reservatsgränsen. Vid släckningsarbete ska så skonsamma metoder som möjligt användas och naturliga begränsningslinjer så som vägar, vattendrag och rågångar nyttjas. Fysiska ingrepp som fällning av träd eller anläggande av mineralgator ska helt undvikas.

Inför en eventuell bränning eller annan skötselåtgärd som kan påverka rennäringen i området ska samråd hållas med berörda samebyar. Reservatet ligger inom ett kärnområde av riksintresse för rennäringen. Området är utpekad på grund av dess fina lavrika skogar och disponeras av Udtja sameby som vinterbetesland.

Målsättningen inom alla skyddade områden är att främmande arter (t ex contortatall) inte ska finnas. Idag finns inga uppgifter om att contortatall skulle ha etablerats inom reservatet. Om contortatall eller andra främmande arter upptäcks inom naturreservatet ska detta rapporteras och åtgärdas.

3.1.1 Skogliga värdekärnor

De skogliga värdekärnorna har i stort fått utvecklas fritt. Skogen längs Stora Luleälven och upp mot Muddus Nationalpark utgörs i hög grad av medelålders successionsskogar som vuxit upp efter branden 1933. Ställvis finns gammelskogspartier där den gamla skogen i högre grad har överlevt den hårda branden. Lövskogspartier som uppstått efter

Datum
2021-10-06

Diarienummer
511-13762-18

NVR ID
2045628

branden finns insprängt överallt i området. Ovanför älvslettningen finns mestadels flacka, magra och lavrika hedar. Närmast Muddus är variationen mycket stor och där finns allt från lövbrännor med enstaka överståndare till gammal tallskog med 250-400-åriga tallar och gransumpskog. Ravinerna klassas som impediment och skogen i en stor del av det södra området har därför inte avverkats. Här dominerar gran och barrblandskog. På sluttningarna och i omgivningen är tall mer vanligt men även förekomst av gran runt Njietjagårssåravinen. I den nordligaste delen av Njietjagårssåravinen finns även en högproduktiv granbränna. Över hela de södra delarna av reservatet finns rikligt med brandljud och död ved, både liggande och stående. Olikåldriga och skiktade tall- och barrblandbestånd med stort inslag av lövträd är typiskt för de flesta bestånd (Foto 1).

Foto 1. Vy över södra delen av Njietjagårsså. Barrskog med inslag av lövträd som i stort lämnats orört.
Foto: Frédéric Forsmark, Länsstyrelsen i Norrbottens län

I delen nordväst om själva ravinen Njietjagårsså finns mer påverkad gammal tallskog vars naturvärden skulle kunna gynnas av en naturvårdsbränning. Väster om vägen vid Njietjagårsså-ravinens norra del (bilaga B) bör en utredning ske om huruvida naturvårdsbränning är lämpligt. Området runt ravinerna lämpar sig i övrigt inte för bränning på grund av den svårtillgängliga terrängen. Inte heller den långa sträckan upp mot Muddus Nationalpark lämpar sig för bränning då området utgörs av en bergssluttning ner mot Stora Luleälven. Förutom att den del av reservatet som ligger längst åt norr gränsar mot nationalparken finns heller inga vägar för att ta sig dit. Fortsatt fri utveckling med intern dynamik bedöms vara den bästa skötselåtgärden för att bevara naturvärdena i dessa delar.

Bevarandemål

- Arealen värdekärna får inte minska; målet är att arealen värdekärna ska öka i takt med att utvecklingsmarker uppnår statusen värdekärna.
- Naturvärden ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatets värdekärnor.
- Utredning om naturvårdsbränning är lämpligt i den nordvästra delen av Njietjagårssåravinen (bilaga B).

3.1.2 Skogliga utvecklingsmarker/arronderingsmarker

Flera utvecklingsmarker finns spritt i reservatet, förutom i den södra delen. Främst längs bergsslutningen ner mot Stora Luleälven samt ett större område i den norra delen av reservatet. I reservatet finns även fyra arronderingsmarker, två längs bergsslutningen ner mot Stora Luleälven och två på den östra sidan om Njietjagårssåravinen, längs med vägen. En skyddszon mot kraftledningsgatan vid den sydöstra gränsen har tagits med (bilaga B).

Av olika anledningar lämpar sig inte dessa områden för naturvårdsbränning eller annan form av skötsel, framför allt på grund av den svårtillgängliga och svårframkomliga terrängen längs med bergsslutningen och i närheten av ravinerna. Till den norra delen av reservatet går heller inga vägar. I vissa områden finns även en stor andel död ved och i andra finns fina lövområden. Länsstyrelsen bedömer att fri utveckling med intern dynamik är den bästa skötselåtgärden för området.

Bevarandemål

- Naturvärdena ska öka och ungskogen ska utvecklas i riktning mot skiktad naturskog.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Avveckling av främmande arter vid behov.

3.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag

Länsstyrelsen har inte genomfört någon riktad naturvärdesinventering av reservatets våtmarker, sjöar eller vattendrag. I nuläget finns ingenting som tyder på att markavvattning eller annan påverkan på vatten eller våtmarker förekommer i reservatet, men om senare inventeringar visar på någon yttre påverkan som skulle kunna åtgärdas genom aktiv skötsel kan nedanstående mål och åtgärder komma att anpassas i enlighet med detta.

En liten del av våtmarksområdet Kunnamyran går in i reservatet i närheten av Njietjagårssåravinen. Kunnamyran har högt naturvärde enligt våtmarksinventeringen (VMI).

Bevarandemål

- Naturlig hydrologi ska bevaras och växt- och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska i första hand ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter ska inte förekomma.
- Inga mänskligt skapade vandringshinder av betydelse för fisk eller andra vattenlevande organismer ska finnas i reservatet.
- Vattendraget ska kännetecknas av naturlighet. Flottledsrensningens påverkan på det limniska livet inom reservatet ska vara försumbar.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatets värdekärnor.

3.3 Kulturmiljövärden

I reservatet finns ett flertal kända fornlämningar, en härd och en liten del av ett fångstgropsystem i norra delen av Njietjagårssåravinen och tre fångstgropar tätt intill varandra på södra änden ner mot Stora Luleälven. Det finns även en härd invid gränsen mot Muddus nationalpark i väster. Det är viktigt att fornlämningarna bevaras och att särskild hänsyn tas till fornlämningsmiljöerna så att dessa inte skadas vid skötselinsatser. Rójning samt avverkning av enstaka träd och flytt av stormfällda träd kan bli aktuellt om det krävs för att undvika skador på lämningarna eller för att tydliggöra lämningarna i samband med informationsinsatser. För att undvika skador på fornlämningar eller kulturmiljövärden ska samråd ske med länsstyrelsens antikvarier inför en eventuell naturvårdsbränning eller annan åtgärd som kan riskera att skada eller övertäcka markytan runt en forn- eller kulturlämning. I nuläget är ingen skötsel föreslagen i närheten av de kända fornlämningar men kan komma att bli aktuellt i framtiden.

I de fall det blir aktuellt med att återställa vattendrag efter flottledsrensning bör även detta ske i samråd med länsstyrelsens antikvarier, så att de flottledernas eventuella kulturhistoriska värden tas tillvara. Om sedan tidigare okänd forn- eller kulturlämningar påträffas under åtgärd, ska åtgärden stoppas och länsstyrelsens antikvarier kontaktas.

3.4 Information och anläggningar

Njietjagårsså är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt, utflykter och bärplockning. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga

Datum
2021-10-06

Diarienummer
511-13762-18

NVR ID
2045628

natur- och friluftslivsvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett förändrat besöksstryck. I dagsläget är vägen in till reservatet bommad varför det är svårt att nå för allmänheten. Det gör att antalet besökare är lågt.

Muddusleden går in i reservatet från byn Sarkavare, där den sista kilometern av leden sträcker sig genom reservatet innan den fortsätter in i nationalparken. I övrigt saknas stigar, eldstäder och andra anordningar för rörligt friluftsliv i området. Behovet av anläggningar och stigar behöver kontinuerligt utvärderas. Utgångspunkten för detta är att reservatet ska nyttjas för rörligt friluftsliv utifrån sina naturgivna förutsättningar. Om behov uppkommer och det bedöms vara förenligt med reservatets syften kan nya anläggningar för att kanalisera eller främja friluftslivet iordningsställas.

Stigar eller leder som anläggs ska så långt som möjligt anpassas till naturliga förutsättningar för att minimera behovet av röjning och påverkan på naturmiljön. Vid röjning av stigar och leder i reservatet ska alla träd med diameter över 10 cm i brösthöjd lämnas kvar som död ved. För att bevara naturvärden men även av estetiska skäl, ska kapning av lågor undvikas om framkomligheten istället kan lösas genom t ex kvistning eller omdragning av stigen. Av säkerhetsskäl ska fokus i underhållet av lederna framförallt vara på att stigmarkeringarna hålls tydliga samt att eventuella spångade delar är i gott skick.

Eftersom länsstyrelsen inte har genomfört någon fullständig inventering av anordningar och anläggningar kan det finnas sådana som länsstyrelsen inte känner till inom reservatet.

Digital information om naturreservatet finns på länsstyrelsens hemsida.

Skötselmål

- Allmänheten ska på ett enkelt sätt kunna ta del av information om naturreservatet.
- Information på länsstyrelsens hemsida ska underlätta för besökare att hitta till reservatet.
- Besökaren ska göras medveten om naturreservatets natur- och kulturmiljövärden och vad man bör tänka på vid besöket.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder ska allmänheten på ett lättillgängligt sätt kunna få information om bakgrund, orsak och mål med åtgärden.
- Markslitage från besökare får inte bli så stort att det påverkar områdets natur- eller upplevelsevärden negativt.

Skötselåtgärder

- Enklare skyltar med reservatets namn ska finnas där leder och större stigar korsar reservatsgränsen.
- Information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida snarast efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder sätts skyltar med information om åtgärden upp i anslutning till aktuellt skötselområde.
- Löpande kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick.
- Vid behov ska sly röjas bort runt skyltar.

- Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns.
- Kontroll av markslitage längst vandringsstigar ska ske regelbundet och spångning av trampkänslig mark genomföras vid behov.

3.5 Gränser

Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att naturreservatet har beslutats.

Skötselmål

- Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Skötselåtgärder

- Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar ska göras löpande.
- Vid behov åtgärdas otydliga markeringar och rågångar.

3.6 Tillfartsvägar

Lämpligaste tillfartsvägen till reservatet från allmän väg är via vägen mellan Jokkmokk och Nattavaara. Reservatet ligger mitt emellan de två orterna och norr om Messaure kraftverk (bilaga A). Alternativt kan man svänga av väg 97 i Vuollerim och ta vägen norrut längs Luleälven till Messaure kraftverk. På väg mot Nattavaara ligger reservatet på vänstra sidan vägen när man passerat kraftverket. På andra sidan vägen ligger naturreservatet Kaltisbäcken. Om man svänger av vägen åt nordväst strax norr om kraftverket (vägen mot Sarkavare/Sárggavárre parkering, Muddus Nationalpark) kommer man till Njietjagårssåravinen. Här går vägen in i reservatet, svänger runt den övre delen av ravinen, och fortsätter sedan söderut på andra sidan ravinen.

Vid beslutstillfället finns en bom längs vägen som leder till reservatet.

Länsstyrelsen bör följa besöksutvecklingen i reservatet och utvärdera vilket behov som finns av vägförbindelse till naturreservatet, utöver länsstyrelsens egna behov vid tillsyn och skötselåtgärder.

Skötselmål

- Länsstyrelsen ska ha kännedom om vägens skick för att kunna anpassa information och eventuellt vidta åtgärder.
- Tillfartsvägarna till reservatet ska vara i sådant skick att de kan trafikeras med personbil.

Skötselåtgärder

- Vägens status kontrolleras vid övrig tillsyn av reservatet. Eventuella förändringar av vägens status rapporteras till webbansvarig.

4. Sammanfattning av skötselåtgärder

Avsnitt	Vad	När
	Översyn och eventuell revidering av Skötselplan	Senast 2031
3.1	Skog	
	Borttagande av främmande arter	Vid behov
	Naturvårdsbränning	Efter utredning
3.4	Information och anläggningar	
	Information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick	Löpande
	Röjning av sly runt skyltar	Vid behov
	Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns	Löpande
3.5	Gränser	
	Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar	Löpande
	Åtgärda otydliga rågångar och markeringar	Vid behov
3.6	Tillfartsvägar	
	Vägens status	Vid övrig tillsyn

5. Källhänvisning

Länsstyrelsen 2001, 2007, 2010

Data från fältinventeringar.

Mats Karström 1997

Indikatorarter för identifiering av naturskogar i Norrbotten, NV:s rapport 4692.

511-13762-18

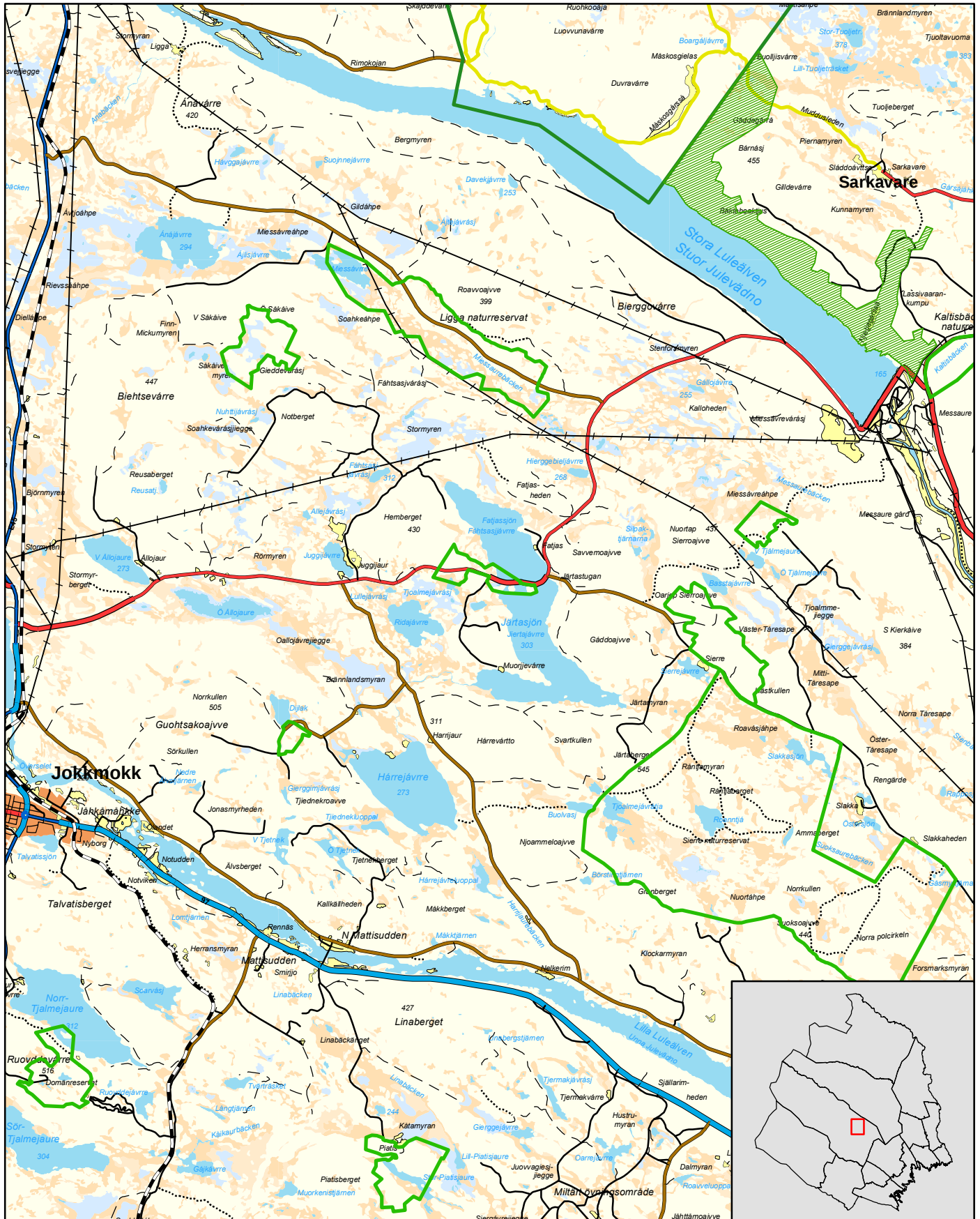
NVR ID 2045628

Bilaga A

Naturreservatet Njietjagårsså

Jokkmokks kommun

Skala 1:135 000

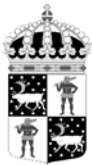
Länsstyrelsen
Norrbotten

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

- Gräns för naturreservatet
- Övriga naturreservat

0 2 4 6 8 10 Kilometer

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-13762-2018

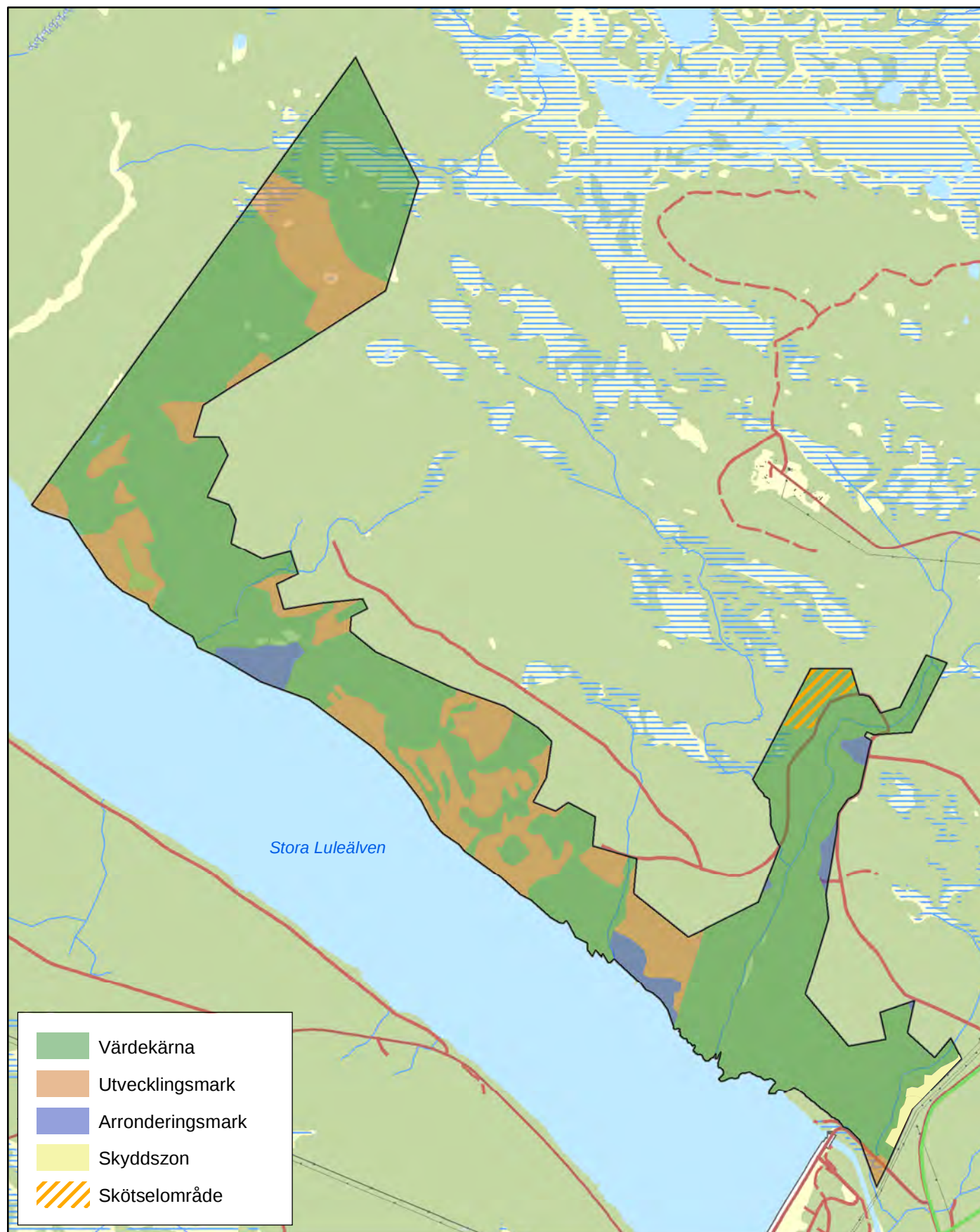
NVR ID 2045628

Bilaga B

Naturreservatet Njietjagårsså

Skogliga funktionsklasser samt skötselområde

Skala 1:40 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet